

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД / *REVIEW ARTICLE*

Примљен: октобар 2013.

Received: October 2013.

Игор Петковић

Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву

ЗАКОНОДАВНИ ЕКПРЕСИОНИЗАМ ИЛИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛИЗАМ (ОД РЕФОРМЕ КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА 2003. ГОДИНЕ ДО ДАНАС)

У раду се разматрају крупније измјене Кривичног закона Републике Српске извршене у периоду од његовог доношења 2003. године до августа 2013. године. Чиме се руководио законодавац и у коликој мјери је његовом активношћу у протеклој деценији створена основа за остварење сврхе кривичног права? Покушаји да се измијени друштвена стварност учесталим законским измјенама највидљивија је управо у овој области. Нарастајућа очекивања ефеката кривичног права своје задовољење упорно траже у његовој формалној страни, док се занемарује његова материјална, суштинска природа, његов карактер и принципи на којима почива, а којима је на директан начин условљена његова ефикасност.

Првобитни законски текст претрпио је шест измјена и допуна. Измјене су у најмањем обиму биле техничке или козметичке природе, на против већим дијелом дотицале су се веома важних интитута кривичног права. Управо неки од најкрупнијих захвата у законски текст једним измјенама су уношени, а наредним избацивани из текста Закона (напомене ради: овдје се не ради о законима са ограниченим временским трајањем) тако да није претјерано у наслову овог рада задржати ријеч „експериментализам“. Нема сумње да су извијесним измјенама и допунама унапријеђена дотадашња законска рјешења. Фактор који не иде у прилог правној сигурности је и чињеница да, упркос броју, обиму и карак-

теру ових измјена и допуна, законодавац није усвојио њихов пречишћен текст.

Кључне ријечи: Кривични закон; Измјена; Допуна; Правна сигурност.

1. УВОД

1.1. Реформа

Године 2003, доношењем Кривичног закона Босне и Херцеговине, потом Кривичног закона Републике Српске (*Службени гласник РС*, бр. 49/03), Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине и Кривичног закона Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, уз измјене кривичног процесног законодавства, извршена је крупна реформа у овој области.

Реформи су претходиле значајне друштвенополитичке промјене. Распад претходне државе и формирање нових, специфично уставно уређење Босне и Херцеговине, у вриједносном смислу битно другачије оријентисана држава, захтјеви осавремењивања и хармонизације кривичноправне легислативе, неадекватност постојећих законских рјешења, на недвосмислен начин су условили потребу за реформом кривичног законодавства. Уз нови концепт паралелно - подијелене законодавне надлежности, и уградњу међународног права као извора права на кажњавање, унијет је низ (до тада страних) законских рјешења која су уз задржавање значајног броја домаћих као циљ имала осигуравање и обезбјеђивање остварења основне сврхе кривичног права.

Уласком Босне и Херцеговине у Савјет Европе формално је презузета обавеза усклађивања са кривичноправним стандардима и обавезама садржаним у Мишљењу Парламентарне скупштине Савјета Европе, број 234 (2002).¹

---

¹ Вид. М. Бабић, Ј. Филиповић, И. Марковић, З. Рајић, *Коментари кривичних/казнених закона у Босни и Херцеговини*, Књига I, Савјет/Вијеће Европе и Европска комисија, Сарајево 2005, 13.

2. ЗАКОНОДАВНЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ²

2.1. Измјена прва (*Службени гласник РС*, бр. 108/04)

Одлуком Високог представника којом се доноси Закон о измјенама и допунама Кривичног закона Републике Српске (објављеном у *Службеном гласнику РС*, бр. 108/04) извршена је прва измјена Кривичног закона Републике Српске (*Службени гласник РС*, бр. 49/03). Измјена се тиче института помиловања (чл. 117) и њом се брише могућност давања помиловања у погледу ослобођења од кривичног гоњења (остаје могућност потпуног или дјелимичног ослобођења од извршења казне, замјене изречене казне блажом казном или условном осудом, одређује брисање осуде или се укида, односно одређује краће трајање правне посљедице осуде или мјере безбједности (ст. 1).³

2.2. Измјена друга (*Службени гласник РС*, бр. 37/06)

Народна скупштина 5. априла 2006. године доноси Закон о измјенама Кривичног закона Републике Српске (*Службени гласник РС*, бр. 37/06).⁴ Измјенама се брише Глава 26 Кривична дјела против Војске Републике Српске и чланови од 312 до 346, односно кривична дјела: Избјегавање војне обавезе (чл. 312), Избјегавање војне службе онеспособљавањем или обманом (чл. 313), Противзаконито ослобађање од војне службе (чл. 314), Самовољно бјекство и одсуствовање из Војске Републике Српске (чл. 315), Неизвршење или одбијање извршења наређења (чл. 316), Одбијање примања и употребе оружја (чл. 317), Противљење претпостављеном (чл. 318), Принуда према војном лицу у вршењу војне дужности (чл. 319), Напад на војно лице у вршењу војне службе (чл. 320), Злостављање потчињеног или млађег (чл. 321), Повреда посебне војне службе (чл. 322), Неистинито војно извјешта-

---

² Други дио рада насловљен је као Законодавне реконструкције, а поднаслови као редни број измјене, без термилошког разграничавања измјена или допуна, или измјена и допуна. У поднаслову је назначен број службеног гласника у ком су објављене. При обради прве измјене, није се улазило у (веома спорна) питања везана за статус и оправдање установе Високог представника за БиХ.

³ У Одлуци, Високи представник након позивања на основе свог одлучивања, констатује да постојећа одредба о помиловању омогућује извршној власти помиловање унапријед, односно имунитет од гоњења и крајњу неодговорност. Дакле, Одлуком се доноси Закон о измјенама и допунама кривичног закона, „закон се објављује на службеној интернет страници Канцеларије Високог представника и ступа на снагу одмах као закон Републике Српске, на привременој основи, све док га Народна скупштина Републике Српске не усвоји у истом облику, без измјена и допуна и без додатних услова“.

⁴ Овај Закон о измјенама Кривичног закона ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у *Службеном гласнику Републике Српске*.

вање (чл. 323), Непредузимање мјера за обезбјеђење војне јединице (чл. 324), Необезбјеђење при војним вјежбама (чл. 325), Непрописно старање о повјереном оружју (чл. 326), Противзаконито располагање повјереним оружјем (чл. 327), Крађа оружја или дијела борбеног средства (чл. 328), Одавање војне тајне (чл. 329), Подривање војне и одбрамбене моћи (чл. 330), Спречавање борбе против непријатеља (чл. 331), Прелазак и предаја непријатељу (чл. 332), Служба у непријатељској војсци (чл. 333), Помагање непријатељу (чл. 334), Неиспуњење дужности за вријеме борбе (чл. 335), Самоволно напуштање дужности за вријеме борбе (чл. 336), Напуштање положаја противно наређењу (чл. 337), Напуштање оштећеног брода или ваздухоплова прије времена (чл. 338), Остављање непријатељу неоштећених борбених средстава (чл. 339), Слабљење морала и борбене ситуације (чл. 340), Необезбјеђење борбене јединице (чл. 341), Неизвјештавање војних органа (чл. 342), Неиспуњење дужности при спровођењу мобилизације (чл. 343), и одредбе о блажем кажњавању или ослобођењу од казне (чл. 344), условима за изрицање дисциплинске мјере (чл. 435) и одговорности за кривично дјело извршено по наређењу претпостављеног (чл. 346).⁵

2.3. Измјена трећа (*Службени гласник РС*, бр. 70/06)

Законом о допуни Кривичног закона Републике Српске у јулу 2006, у његов посебни дио унесена је нова инкриминација Организовани криминал (чл. 383а):⁶

---

⁵ Ову измјену условила је реформација оружаних снага БиХ, тако да су кривична дјела против војске прешла у надлежност Босне и Херцеговине.

⁶ Кривични закон РС, чланом 383 инкриминише Злочиначко удружење: Ко организује удружење које има за циљ вршење кривичних дјела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година (ст. 1). Ко постане члан удружења из претходног става казниће се затвором до двије године (ст. 2). Извршилац дјела из ст. 1 и 2 који спријечи извршење кривичних дјела наведених у ставу 1 овог члана или их правовремено пријави или открије организацију и водеће чланове удружења, ослободиће се од казне (ст. 3). Кривични закон РС у глави петнаестој („Значење израза у овом закону“) у члану 147 ставом 12 дефинише организовану криминалну групу као „групу лица од најмање три лица формирана ради вршења кривичних дјела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна“ а ставом 13 злочиначку организацију као „удружење од најмање три лица чији чланови су се удружили ради вршења кривичних дјела. Дјеловање злочиначке организације вишег степена усмјерено је и према остваривању и одржавању надзора над појединим привредним или другим дјелатностима, при чему се користи застрашивањем или насиљем ради утицаја на друга лица да им приступе или им се повинују. Злочиначку организацију одликује висок степен повезаности чланова, унутрашња организација на основу односа хијерархије и дисциплине, те подјеле рада. Злочиначка организација је основ појма организованог криминала.“

1) Ко учини кривично дјело прописано Кривичним законом Републике Српске, као припадник злочиначког удружења, ако за поједино кривично дјело није предвиђена тежа казна, казниће се затвором најмање три године. 2) Ко као припадник злочиначког удружења учини кривично дјело прописано Кривичним законом Републике Српске, за које се може изрећи казна затвора три године или тежа казна, ако за поједино дјело није прописана тежа казна, казниће се затвором најмање пет година. 3) Ко организује или било како руководи злочиначким удружењем које злочиначким дјеловањем учини или покуша кривично дјело прописано кривичним законом Републике Српске, казниће се затвором најмање десет година или дуготрајним затвором. 3) Ко постане члан злочиначког удружења које заједничким дјеловањем учини или покуша кривично дјело прописано Кривичним законом Републике Српске, ако за поједино кривично дјело није прописана тежа казна, казниће се затвором најмање једну годину. 4) Припадник злочиначког удружења из ст. 1 до 4 овог члана, који открије злочиначко удружење, може се ослободити казне.

2.4. Измјена четврта (*Службени гласник РС*, бр. 73/10)

Законом о измјенама и допунама Кривичног закона Републике Српске извршен је већи број захвата у законски текст.

Након члана 3,⁷ додат је члан 3а: Начело кривице („Нико не може бити кажњен, нити се према њему могу изрећи друге кривичне санкције ако није крив за учињено кривично дјело“).

Дотадашња глава друга Кривично дјело и кривична одговорност, постаје Кривично дјело и кривица. Појам кривичне одговорности бива, у cjелокупном законском тексту замијењен појмом кривица.⁸

Уноси се члан 12а. Сила и пријетња: 1) Није кривично дјело оно које дјело које је учињено под дејством неодољиве силе. 2) Учинилац који је учинио кривично дјело под дејством одољиве силе или пријетње може се блаже казнити. 3) У случају из става 1 овог члана, као учинилац кривичног дјела сматраће се лице које је примијенило неодољиву силу.

Дотадашњи члан 13 Кривична одговорност,⁹ мијења се и гласи Садржај кривице: 1) Кривица постоји ако је учинилац у вријеме из-

---

⁷ КЗ РС, чл. 3: Нема кривичног дјела и казне без закона (Никоме не може бити изречена казна или друга кривична санкција за дјело које, прије него што је учињено, није законом или међународним правом било одређено као кривично дјело и описана његова обиљежја и за које није била законом прописана казна.).

⁸ О појмовном разграничењу кривице и кривичне одговорности вид. З. Стојановић, „Кривица или кривична одговорност“, *Бранич* 3-4/2004, 5–17.

вршења кривичног дјела био урачунљив и при томе поступао са умишљајем. 2) Кривица за кривично дјело постоји и ако је учинилац поступио из нехата, ако то закон изричито одређује.

Дотадашњи члан 18 Стварна заблуда¹⁰ мијења се и гласи: 1) Није крив учинилац који дјело учини у неотклоњивој стварној заблуди. 2) Стварна заблуда је неотклоњива ако учинилац у вријеме извршења кривичног дјела није био свјестан неког његовог законом одређеног обиљежја или је погрешно сматрао да постоје околности према којима би, да су оне стварно постојале, то дјело чиниле дозвољеним. 3) Ако је учинилац био у стварној заблуди усљед нехата, постојаће кривично дјело учињено из нехата, ако закон за то кривично дјело одређује кажњавање и за нехат.

У члану 24, став 2 кажњава се неуспјело подстрекавање на дјела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа (умјесто ранијег рјешења „пет година или тежа“). Додаје се став 3: Као подстрекавање на извршење кривичног дјела сматра се нарочито: упућивање молбе, убјеђивање или наговарање, приказивање користи од извршења кривичног дјела, давање или обећавање поклона, злоупотреба односа подређености или зависности, довођење или одржавање лица у стању стварне или правне заблуде.

Мијења се члан 29 Врсте казни, уз затвор и новчану казну, наводи се као посебна и казна дуготрајног затвора. Додаје се члан 31а Казна дуготрајног затвора.¹¹ Јасно разграничење казне затвора и казне дуготрајног затвора условило је и измјене члана 32 (Казна затвора).

Измјена настаје у погледу услова за изрицање мјере *sui generis* Рад за опште добро на слободи (члан 34, став 1: „Кад суд изрекне казну затвора до...“ дотадашњих шест мјесеци постаје „до једне године“) и у погледу дужине трајања ове мјере (не може бити краће од једног

---

⁹ До ове измјене, члан је гласио: 1) Кривично је одговоран учинилац који је урачунљив и који је дјело учинио са умишљајем или из нехата. 2) За кривично дјело учињено из нехата учинилац је одговоран само кад то закон одређује.

¹⁰ До измјене, члан 18 гласио је: 1) Није кривично одговоран учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није био свјестан неког његовог законом одређеног обиљежја или који је погрешно сматрао да постоје околности према којима би, да су оне стварно постојале, то дјело било дозвољено. 2) Ако је учинилац био у заблуди усљед нехата, кривично је одговоран за кривично дјело учињено из нехата кад закон за такво дјело одређује кривичну одговорност.

¹¹ Казна дуготрајног затвора постојала је и у првобитном тексту закона, али јој није јасно био одређен положај, Врсте казни су према члану 29 затвор и новчана казна, да би у наставку закона прописујући казну затвора законодавац „прикључио“ одредбе о дуготрајном затвору. За разлику од рјешења из 2003. године, нема одредбе о немогућности изрицања казне дуготрајног затвора бременитој жени.

мјесеца, нити дуже од (првобитно „изречене казне затвора“) шест мјесеци.

Мијења се и минимум новчане казне ако се она изриче у одређеном износу (чл. 35, ст. 3) – најнижи износ не може бити мањи од 500 КМ (до измјене 50 КМ), а највиши не може бити већи од 100.000 КМ (до измјене 50.000 КМ). Измјена настаје и у погледу дужине рока плаћања новчане казне у случајевима кад суд дозволи исплату новчане казне у отплатама (став 7) рок исплате не може бити дужи од једне године (раније двије године).

Замјена новчане казне (члан 36, став 3.) Новчана казна ће се замјенити казном затвора тако што ће се за сваки започети дневни износ новчане казне, односно ако је новчана казна била изречена у одређеном износу, за сваких започетих 100 (раније 50) КМ новчане казне одредити један дан затвора, с тим да не може прекорачити казну за то дјело (раније „али затвор у том случају не може бити дужи од шест мјесеци“).

Члану 37 (Општа правила о одмјеравању казне) додају се ставови о забрани двоструког вредновања¹² и мржњи као отежавајућој околности приликом одмјеравања казне.¹³

У члану 39, ставу 1, тачки 5 (Границе ублажавања казне), ако је за кривично дјело прописана новчана казна са назначењем посебне најмање мјере, казна се може ублажити до пет дневних износа, а ако се изриче у одређеном износу до 500 КМ (раније 50 КМ).

Законодавац предвиђа конструкцију продуженог кривичног дјела. Продужено кривично дјело (члан 42а) учињено је када је учинилац са умишљајем учинио више истих или истоврсних кривичних дјела која, с обзиром на начин на који су учињена, њихову временску повезаност и друге стварне околности које их повезују, чине јединствену цјелину (ст. 1). Када се ради о продуженом кривичном дјелу истих законских обиљежја, суд ће утврдити врсту и мјеру казне која је прописана за то кривично дјело. Ако се ради о истоврсним кривичним дјелима, суд ће утврдити врсту и мјеру казне која прописана за најтеже од тих дјела

---

¹² „2) Околност која је обиљежје кривичног дјела не може се узети у обзир и као отежавајућа, односно олакшавајућа, изузев ако прелази мјеру која је потребна за постојање кривичног дјела или одређеног облика кривичног дјела или ако постоје двије или више оваквих околности, а само је једна довољна за постојање тежег, односно лакшег облика кривичног дјела.“

¹³ „3) У случајевима када је кривично дјело учињено из мржње, како је прописано у члану 147, став 25 овог закона, суд ће то узети у обзир као отежавајућу околност и одмјерити већу казну, осим ако закон не прописује теже кажњавање за квалификовани облик кривичног дјела.“

(ст. 2) Одредбе овог закона о стицају кривичних дјела неће се примјењивати када учинилац учини продужено кривично дјело (ст. 3).

Измјенама се мијењају и одредбе о урачунавању притвора и раније казне (чл. 44, ст. 3) При сваком урачунавању, изједначава се дан притвора, дан лишења слободе, дан малољетничког затвора, дан затвора, дан дуготрајног затвора и износ од 100 КМ (раније 50 КМ).

Условна осуда (члан 46), односно услови за њено изрицање и њен опозив због новог кривичног дјела и опозив због раније учињеног кривичног дјела значајно се мијењају у односу на до тада важећу формулацију. Измјенама се прописује да се условна осуда не може изрећи учиниоцу којем је већ једном изречена условна осуда за учињено кривично дјело и учиниоцу који је једном или више пута правноснажно осуђиван на казну затвора (ст. 4) као и да до опозива условне осуде долази увијек без обзира на тежину новоучињеног или раније учињеног кривичног дјела (чл. 48 и 49). У оба случаја примјениће се одредбе о одмјеравању казне за стицај кривичних дјела узимајући казну из условне осуде као утврђену.

Код судске опомене (чл. 54) брише се став 4 о немогућности њеног изрицања војним лицима за кривична дјела против Војске Републике Српске.

Изрицање кривичних санкција пунољетним лицима за дјела која су учинили као малољетници (чл. 91, ст. 3) Пунољетном лицу може се за кривично дјело које је извршило као старији малољетник изрећи одговарајућа заводска васпитна мјера појачаног надзора, одговарајућа заводска мјера, а под условом из члана 87 (Општа одредба о кажњавању старијих малољетника¹⁴) овог закона, казна малољетничког затвора. При оцјени да ли ће и коју од ових санкција изрећи, суд ће узети у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног дјела, вријеме које је протекло од његовог извршења, владање учиниоца, као и сврху коју треба постићи овим санкцијама.¹⁵

---

¹⁴ Казнити се може само кривично одговоран старији малољетник који је учинио кривично дјело за које је законом прописана казна тежа од пет година затвора, а због тешких посљедица дјела и високог степена кривичне одговорности не би било оправдано изрећи васпитну мјеру (чл. 87).

¹⁵ Дотадашњи став 3 истог члана гласио је: Пунољетном лицу може се за кривично дјело које је извршило као старији малољетник изрећи одговарајућа заводска васпитна мјера, а под условом из члана 86 (Изрицање васпитних мјера млађим пунољетним лицима – ово је омашка, и овдје је требало да стоји „члана 87^с“ овог закона, казна малољетничког затвора. При оцјени да ли ће и коју од ових санкција изрећи, суд ће узети у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног дјела, околности случаја, вријеме које је протекло од његовог извршења, владање учиниоца као и сврху коју треба постићи овим санкцијама.

Код врста правних посљедица осуде (чл. 98, ст. 1, тачка 3) дотадашњи „губитак чина војног старјешине или класе војног службеника“ постаје „одузимање дозвола или одобрења која се издају одлуком државних органа или статуса који се признаје одлуком државних органа“.

Одредбе о давању података из казнене евиденције (чл. 103) мијењају се у ставу 5: Грађанима се, на њихов захтјев, могу давати подаци о њиховој осуђиваности или неосуђиваности само ако су им ови подаци потребни ради оставаривања њихових права или интереса (раније: „... њихових права у иностранству“).

„Важење кривичног законодавства Републике Српске за одређена кривична дјела учињена у иностранству“ (чл. 120) постаје „Важење кривичног законодавства Републике Српске за одређена кривична дјела учињена ван њене територије“.

Члан 126 проширује се додатним ставом (3) којим се прописује одговорност домаћег правног лица за кривична дјела учињена изван Републике Српске против стране државе, страних држављана или страних правних лица (под условима из члана 121 овог закона¹⁶).

Члан о новчаној казни за правна лица (чл. 135) проширује се додатним ставом (ст. 3) којим је прописано да ако се новчана казна не плати у року који је утврђен пресудом, без одгађања ће се спровести поступак принудне наплате.

Измјењен је и члан о забрани обављања одређених дјелатности за правна лица (чл. 142), раније „одређене привредне дјелатности“.

Измјене се уносе и у члан 147 (Значење израза у овом закону), „и други функционер међународног суда“ постаје „или друго службено лице међународног суда које ради за накнаду или без накнаде“; привредно друштво се одређује на други начин, Организована криминална група постаје организована група, брише се значење војне тајне, дефинише се мржња.¹⁷

Тешком убиству (чл. 149, ст. 1, тач. 2) уз постојеће користољубље, извршење или прикривање другог кривичног дјела, безобзирну

---

¹⁶ „Важење кривичног законодавства Републике Српске за држављанина Републике Српске који учини кривично дјело у иностранству.“

¹⁷ Мржња представља побуду за чињење кривичног дјела, прописаног овим законом, која је у цјелини или дјелимично заснована на разликама по основу: стварног или претпостављеног етничког или националног поријекла, језика или писма, вјерских увјерења, расе, боје коже, пола, полне оријентације, политичког или другог увјерења, социјалног поријекла, друштвеног положаја, доби, здравственог статуса или других особина или због довођења у везу са особама које имају неку од наведених различитих особина (ст. 25).

освету, нарочито ниске побуде, као квалификаторна околност додаје се и мржња („или мржње“).

Дотадашња Тјелесна повреда (чл. 155)¹⁸ постаје Лака тјелесна повреда: 1) Ко другога лако тјелесно повриједи или му здравље лако наруши, казниће се новчаном казном или затвором до једне године. 2) Ако је таква повреда нанесена оружјем, опасним оруђем или другим средством подобним да тијело тешко повриједи или здравље тешко наруши, казниће се затвором до три године. 3) Учиниоцу дјела из става 1 овог члана суд може изрећи судску опомену ако је био изазван тешким вријеђањем или насилничким понашањем оштећеног. 4) Гоњење за дјело из става 1 овог члана предузима се по приједлогу.

У посебни дио уводи се низ измјена усмјерених углавном, кроз казнене распоне и квалификоване облике, ка заостравању казнене репресије (Тешка тјелесна повреда [чл. 156], Повреда слободе одређена бирача [чл. 187], Изборна превара [чл. 191], Уништавање изборних исправа [чл. 192], Силовање [чл. 193], Обљуба над немоћним лицем [чл. 194], Полно насиље над дјететом [чл. 195], Обљуба злоупотребом положаја [чл. 196], Трговина људима ради вршења проституције [чл. 198], Искоришћавање дјецe и малољетних лица за порнографију [чл. 199], Производња и приказивање дјечије порнографије [чл. 200],¹⁹ Одузимање малољетног лица [чл. 205], Неовлашћена производња и промет опојних дрога [чл. 224], Омогућавање уживања опојних дрога [чл. 225],²⁰ Тешка крађа [чл. 232], Разбојничка крађа [чл. 233], Разбојништво [чл. 234], Оштећење туђе ствари [чл. 249]).

Брише се кривично дјело Неовлашћено улажење у заштићену компјутерску базу података (члан 238) и додаје нова глава 24а Кривична дјела против безбједности рачунарских података и кривична дјела: Оштећење рачунарских података и програма (чл. 292а), Рачунарска саботажа (чл. 292б), Израда и уношење рачунарских вируса (чл. 292в), Рачунарска превара (чл. 292г), Неовлашћени приступ заштићеном рачунару, рачунарској мрежи, телекомуникационој мрежи и електронској обради података (чл. 292д), Спречавање и ограничавање приступа јавној рачунарској мрежи (чл. 292ђ), Неовлашћено коришћење рачунара или рачунарске мреже (чл. 292е).

---

¹⁸ 1) Ко другог тјелесно повриједи или му здравље наруши, казниће се новчаном казном или затвором до двије године. 2) Учиниоцу дјела из става 1 суд може изрећи судску опомену ако је био изазван тешким вријеђањем или насилничким понашањем оштећеног.

¹⁹ Родоскрвљење из члана 201 постаје Родоскрвљење, брише се и техничка грешка из члана 204.

²⁰ Како је то својевремено запазио проф. Ђорђе Игњатовић, опојне дроге се још само у домаћим законским текстовима „уживају“ а не „злоупотребљавају.“

Кривичним дјелима против уставног уређења Републике Српске (глава двадесет пета) додаје се кривично дјело Изазивање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости (чл. 294а).²¹

Кривичним дјелима против правосуђа (Глава двадесет осма) додаје се кривично дјело Припремање кривичног дјела (чл. 361а): „Ко набави или припреми средства или уклони препреке или предузме какву другу радњу која ствара услове за непосредно чињење, али није дио чињења кривичног дјела одређеног законом за која се може изрећи казна затвора пет година или тежа казна, уколико за припремање појединог кривичног дјела није одређена тежа казна, казниће се новчаном казном или затвором до три године.“

У члановима 362 и 363 (Непријављивање кривичног дјела или учиниоца и Помоћ учиниоцу послуже извршеног кривичног дјела „доживотни“ замјењује се са „дуготрајни“ затвор.

Код кривичног дјела Принуда према лицу које врши правосудну функцију (чл. 369) дотадашња принуда према судији, тужиоцу или њиховом замјенику, ограничава се на судију и тужиоца (брише се „или њиховог замјеника“).²²

Мијења се члан 387 Спречавање службеног лица у вршењу службене радње (како диспозиција, тако и санкција), и додаје члан 387а: Напад на службено лице у вршењу послова безбједности, откривању или лишењу слободе учинилаца кривичних дјела, казнени распони постају строжи код кривичних дјела Израђивање и набављање оружја и средстава намијењених за извршење кривичних дјела (чл. 389) и Недозвољена производња и промет оружја или експлозивних материја (чл. 399).²³

Мржња као квалификаторна околност, уноси се и у законски опис Изазивања опште опасности из члана 402 КЗ.

---

²¹ Дјело под називом Изазивање националне, расне или вјерске мржње, раздора или нетрпељивости (чл. 390) првобитни текст Закона садржавао је у глави Кривичних дјела против јавног реда и мира. Измијењени су назив кривичног дјела и његова нумерација, а диспозиција и санкција остале су исте. Кривично дјело из члана 390 брише се истим измјенама и допунама.

²² Након измјене, текст гласи: Ко судију, тужиоца, силом или озбиљном пријетњом итд. Нема судију „или“ тужиоца.

²³ Члан 399 проширује се и новим ставовима: 6) – Ко неовлашћено на јавном мјесту носи ватрено оружје чије је набављање грађанима дозвољено, а за које нема оружани лист, односно дозволу за држање оружја, казниће се новчаном казном или затвором до једне године. 7) Ко неовлашћено на јавном мјесту носи ватрено, хемијско, биолошко или нуклеарно оружје, муницију или експлозивне материје или какво друго борбено средство чије набављање грађанима уопште није дозвољено, казниће се затвором од једне до три године.

2.5. Измјена пета (*Службени гласник РС*, бр. 1/12)

Овим измјенама брише се Глава шеста (Васпитне препоруке, мјере и казне за малолетнике) Опште одредбе, Важење посебних кривичноправних одредби за малолетнике (чл. 63), Искључење кривичних санкција према дјечи (чл. 64), Услови примјене васпитних препорука (чл. 65), Сврха васпитних препорука (чл. 66), Врсте васпитних препорука (чл.67.), Избор васпитних препорука (чл. 68), Кривичне санкције према малолетницима (чл. 69), Посебна сврха кривичних санкција према малолетницима (чл. 70), Васпитне мјере, Врсте васпитних мјера (чл. 71), Избор васпитне мјере (чл. 72), Укор (чл. 73), Упућивање у дисциплински центар за малолетнике (чл. 74), Појачан надзор родитеља, усвојиоца или стараоца (чл. 75), Појачан надзор у другој породици (чл. 76), Појачан надзор органа социјалног старања (чл. 77), Посебне обавезе уз мјере појачаног надзора (чл. 78), Упућивање у васпитну установу (чл. 79), Упућивање у васпитно-поправни дом (чл. 80), Упућивање у другу установу за оспособљавање (чл. 81), Обустава извршења и измјена одлуке о васпитним мјерама (чл. 82), Поновно одлучивање о васпитним мјерама (чл. 83), Дејство казне на васпитне мјере (чл. 84), Евиденција о изреченим васпитним мјерама (чл. 85), Изрицање васпитних мјера млађим пунољетним лицима (чл. 86), Кажњавање старијих малолетника, Општа одредба (чл. 87), Малолетнички затвор (чл. 88), Изрицање малолетничког затвора и васпитних мјера за кривична дјела у стицају (чл. 89), Застарјелост извршења казне малолетничког затвора (чл. 90), Изрицање кривичних санкција пунољетним лицима за дјела која су учинили као малолетници (чл. 91), Дејство васпитних мјера и казне малолетничког затвора (чл. 92), Мјере безбједности према малолетницима (чл. 93).

Уз наведене чланове ове главе бришу се и одредбе о стицају кривичних дјела (чл. 42, ст. 4), урачунавању притвора и раније казне (чл. 44, ст. 1), рехабилитацији (чл. 100, ст. 5), законској рехабилитацији (чл. 101, ст. 2, тач. 3), Установама за извршење казне малолетничког затвора (дио назива и чл. 106, ст. 3), Условном отпусту (чл. 108, ст 2), Опозивању условног отпуста (чл. 109) у дијелу којим се регулишу питања малолетника.

2.6. Измјена шеста (*Службени гласник РС*, бр. 67/13)

Мијења се назив члана и сам члан 3а, и гласи: Нема казне без кривице (Нико не може бити кажњен нити се према њему могу изрећи упозоравајуће санкције ако није крив за учињено кривично дјело).

Брише се члан 12а (Сила и пријетња).²⁴

Мијења се члан 18 (Стварна заблуда): 1) Није крив учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није био свестан неког његовог законског обиљежја или који је погрешно сматрао да постоје околности према којима би, да су оне стварно постојале, то дјело било дозвољено. 2) Ако је учинилац у заблуди из става 1 овог члана био усљед нехата, крив је за кривично дјело учињено из нехата када закон за то дјело прописује кажњавање и за нехат.²⁵

Брише се одредба о подстрекавању из члана 24, став 3.²⁶

Мијења се минимум новчане казне када се она изриче у одређеном износу (са 500 КМ) на 300 КМ. У случајевима замјене новчане казне казном затвора, умјесто „с тим да не може прекорачити казну прописану казну за то дјело“, сада пише: Новчана казна ће се замијенити казном затвора тако што ће за сваки започети дневни износ новчане казне односно ако је новчана казна била изречена у одређеном износу, за сваких започетих 100 КМ новчане казне одредити један дан затвора, али затвор у том случају не може бити дужи од двије године.

Код Општих правила о одмеравању казне (чл. 37, ст. 3) мијења се став 3: Ако је кривично дјело учињено из мржње (како је то прописано у члану 147, став 25) суд ће то узети као отежавајућу околност, осим ако мржња није квалификаторна околност тог кривичног дјела.

Мијења се граница ублажавања новчане казне: ако је за кривично дјело прописана новчана казна са назначењем посебне најмање мјере, казна се може ублажити до пет дневних износа, а ако се изриче у одређеном износу до 300 КМ (раније 500 КМ).

---

²⁴ Измјенама и допунама КЗ-а из 2010, у законски текст унијете су одредбе о сили (неодољивој и одољивој) и пријетњи. Измјенама и допунама из 2013. године, ове одредбе се бришу. Шта то значи? Да до 2010. нисмо знали какав је кривичноправни значај ових облика принуде (схваћене на најшири начин), потом да нам је то објашњено и(ли) одређено, те да сада када неко оствари законски опис кривичног дјела под дејством неоодољиве (апсолутне) силе не знамо да нема радње као конститутивног елемента општег појма кривичног дјела?! Или, да постоји кривично дјело лица које га је остварило под утицајем одољиве (компулзивне) силе или пријетње, да су ово елементи који не утичу на само постојање кривице већ на њен обим. Можда је јасно само да одољива сила и пријетња нису (више/сада) факултативни основи за ублажавања казне, већ (само) околности о којима се води рачуна приликом одмјеравања казне.

²⁵ Упор. наведене чланове КЗ РС из 2003. и КЗ РС из 2013.

²⁶ Упор. наведене чланове КЗ РС из 2003, 2010 и 2013.

У случају ако је суд за кривична дјела у стицају утврдио само новчане казне, јединствена казна не смије прећи збир утврђених казни нити износ од 100.000 КМ (раније 50.000 КМ), односно 1.000.000 КМ – ако је неко од дјела извршено из користољубља.

Продужено кривично дјело (чл. 42а) мијења се и сада гласи: 1) Продужено кривично дјело чини више истих или истоврсних кривичних дјела учињених у временској повезаности од истог учиниоца и која представљају јединствену цјелину у правном смислу због постојања најмање двије од сљедећих околности: истовјетности оштећеног, истоврсности предмета дјела, коришћења исте ситуације или истог трајног односа, јединства мјеста мјеста или простора извршења кривичног дјела или јединственог умишљаја учиниоца. 2) Кривична дјела управљена против личних добара могу изузетно чинити продужено кривично дјело само ако су учињена према истом лицу. 3) Не могу чинити продужено кривично дјело она дјела која по својој природи не допуштају спајање у једно дјело. 4) Ако продужено кривично дјело обухвата различите облике истог дјела, продужени кривично дјело ће се правно квалификовати као најтеже од тох кривичних дјела. 5) Ако продужено кривично дјело обухвата дјела чија су законска обиљежја одређени новчани износи, продуженим кривичним дјелом је остварен износ једнак збиру износа остварених појединачним дјелима уколико је то обухваћено јединственим умишљајем учиниоца. 6) За продужено кривично дјело може се изрећи казна већа од прописане казне за кривично дјело утврђено као продужено кривично дјело, али не смије прећи двоструку мјеру прописане казне, нити највећу мјеру те врсте казне. 7) Кривично дјело које није обухваћено продуженим кривичним дјелом у правноснажној судској пресуди представља посебно кривично дјело или улази у састав посебног продуженог кривичног дјела.

(Поново) измијењени су Услови за изрицање условне осуде (чл. 47): 1) Условна осуда може се изрећи када је учиниоцу утврђена казна до двије године и када суд на основу околности из става 3 овог члана оцијени да се од учиниоца основано може очекивати да убудуће неће вршити кривична дјела и без извршења казне којом му се пријети. 2) Условна осуда се не може изрећи за кривична дјела за која је је предвиђена казна затвора најмање три године. 3) При одлучивању да ли ће изрећи условну осуду, суд ће, водећи рачуна о сврси условне осуде, посебно узети у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, његово понашање послје извршеног кривичног дјела, степен кривице и друге околности под којима је кривично дјело извршено.

Опозивање условне осуде због новог кривичног дјела (чл. 48) и Опозивање условне осуде због раније учињеног кривичног дјела (чл.

49), се регулишу на начин како је то било прописано оригиналним текстом из 2003. године (обавезан и факултативан опозив, у зависности од казне изречене за новоучињено, односно откривено раније учињено кривично дјело). Имјенама се враћа првобитно рјешење у вези са роком за опозив.²⁷

У глави петој Мјере безбједности, проширује се листа постојећих мјера: 1) Обавезно психијатријско лијечење, 2) Обавезно лијечење од зависности, 3) Забрана вршења позива дјелатности или дужности, 4) Забрана управљања моторним возилом, 5) Одузимање предмета. Нове мјере безбједности су: 6) Забрана приближавања и комуникације са оштећеним (чл. 62а), 7) Обавезан психосоцијални третман (чл. 62б), и 8) Удаљење из заједничког домаћинства (чл. 62в).

Мјера безбједности Забрана вршења позива, дјелатности или дужности (чл. 60) у битном мијења свој садржај (ст. 1): Мјеру безбједности забране потпуног или дјелимичног обављања позива, дужности или дјелатности суд ће изрећи учиниоцу који је злоупотребио свој позив, дужност или дјелатност за извршење кривичног дјела, ако постоји опасност да ће обављањем тог позива, дужности или дјелатности поново извршити кривично дјело (у ранијој формулацији могла се изрећи учиниоцу који је извршио кривично дјело у вези са имовином која му је била повјерена или којој је имао приступ захваљујући свом позиву, дјелатности или дужности...)²⁸

Измјене су начињене и у дијелу Закона о току и прекиду застарјевања кривичног гоњења (чл. 112, ст. 2), па сада пише: Застарјевање не тече за вријеме које се по закону гоњење не може отпочети или продужити, а уколико посљедица проузрокована тим дјелом наступи касније, застарјелост кривичног гоњења тече од дана када је посљедица наступила. Истом члану, додаје се став 7: Застарјевање за кривична дјела против полног интегритета, брака и породице учињена на штету лица млађих од 18 година почиње тећи од пунољетства оштећеног.

Глава петнаеста Значење израза у овом закону (чл. 147, ст. 3) на нови начин дефинише службено лице, страном службено лице (ст. 6), као и став 25. Кривично дјело из мржње је дјело извршено у потпуности или дјелимично због расне, националне или етничке припадности, језика, вјерског увјерења, боје коже, пола или сексуалне ори-

---

²⁷ Упор. наведене чланове КЗ РС из 2003. и 2013. године.

²⁸ Ово је недвојбено корак напријед. Према дотадашњем законском рјешењу, ову мјеру није било могуће изрећи нпр. професору који сексуално узнемирава своје студенткиње или шефу административне службе који психички злоставља своје подређене.

јентације, здравственог статуса или родног идентитета неког лица. Истом члану додаје се и став 26: Кад је радња кривичног дјела одређена трајним глаголом, кривично дјело је учињено ако је радња учињена једном или више пута.

Тешко убиство (чл. 149, ст. 3) чини онај ко другог лиши живота из користољубља, ради извршења или прикривања другог кривичног дјела, из безобзирне освете, мржње или из других нарочито ниских побуда (раније „или из мржње“).

Навођење на самоубиство или помагање у самоубиству (чл. 153, ст. 3) учињено према дјетету или према лицу које није могло схватити значај свог дјела нити управљати својим поступцима, казниће се казном затвора најмање пет година (до сада „по члану 150 или 151“ По члану 150: затвором од једне до десет година, а по члану 151: од шест мјесеци до пет година!?).

Измјене се дотичу и кривичних дјела Лака тјелесна повреда (чл. 155) и Тешка тјелесна повреда (чл. 156).

Дотадашње кривично дјело Злостављање²⁹ (чл. 158) постаје Злостављање, мучење и друго нељуско и понижавајуће поступање и гласи: 1) Ко злоставља другог или према њему поступа на начин којим се вријеђа људско достојанство, казниће се затвором до двије године. 2) Ко примјеном силе, пријетње или на други недозвољен начин другог нанесе велику бол или тешке патње с циљем да од њега или неког другог добије признање, исказ или обавјештење, или да се он или неко лице застраши или незаконито казни или то учини из било којег другог разлога заснованог на било ком облику дискриминације, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година. 3) Ако дјело из ст. 1 и 2 овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се за дјело из става 1 овог члана затвором од шест мјесеци до пет година, а за дјело из става 2 овог члана затвором од једне до десет година.

Уносе се измјене у законски опис кривичних дјела Силовање (чл. 193) и Обљуба над немоћним лицем (чл. 194), а дотадашња Трговина људима ради вршења проституције (чл. 198) постаје Навођење на проституцију уз измјене диспозиције.³⁰

---

²⁹ „1) Ко грубим понашањем злоставља другог или му тиме проузрокује теже физичке или душевне патње, казниће се новчаном казном или затвором до једне године. 2) Ако је дјело из става 1 овог члана учињено према дјетету или малолетном лицу, учинилац ће се казнити затвором до двије године.“

³⁰ 1) Ко ради зараде наводи, подстиче или намамљује другога на пружање сексуалних услуга или на други начин омогући његову предају другог ради пружања сексуалних услуга, или на било који начин учествује у организовању или вођењу пружања сексуалних услуга, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година. 2)

Додају се кривична дјела Трговина људима (чл. 198а), Трговина малољетним лицима (чл. 198б), Организовање групе или злочиначког удружења за извршење кривичних дјела трговине људима и трговине малољетним лицима (чл. 198в).³¹

Мијења се инкриминација Насиље у породици или породичној заједници (чл. 208). Уз заштравље санкција, инкриминација се проширује у постојећим („... и тиме доведе до повреде физичког или психичког интегритета пасивног субјекта...” ст. 1; „... или у присуству лица млађег од 18 година...” ст. 3) и са додатним ставовима о кршењу мјера од заштите од насиља у породици (ст. 6), те на шири начин дефинише члана породице или породичне заједнице.³²

У глави двадесет другој Кривична дјела против права из радних односа и социјалног осигурања, мијења се кривично дјело из члана 226 Повреда основних права радника. Инкриминација се редефинише:³³ 1) Ко се свјесно не придржава прописа који се односе на закључивање уговора о раду и престанку радног односа, плате и друга примања из радног односа, радно вријеме, паузе, одморе, годишње одморе, или одсуства, заштиту жена, омладине и лица са инвалидитетом, заштиту радница због трудноће и родитељства, заштиту старијих радника, забрану прековременог или ноћног рада или плаћања прописане накнаде, и тиме ускрати раднику право које му припада

Није од значаја за постојање дјела из овог члана да ли се лице које се наводи подстиче или намамљује раније бавило проституцијом (чл. 198 КЗ РС).

³¹ 1) Ко организује криминалну групу, удружење или злочиначко удружење за извршење кривичних дјела из чл. 198а и 198б овог закона, казниће се затвором од три до петнаест година. 2) Ко постане припадник групе или удружења из става 1 овог члана или на други начин помаже групу или удружење казниће се затвором од једне до десет година (чл. 198в КЗ РС).

³² Чланом породице или породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, сматрају се супружници или бивши супружници и њихова дјеца и дјеца сваког од њих, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери, њихова дјеца или дјеца сваког од њих, сродници по тазбини закључно до другог степена без обзира на чињеницу да је брачна заједница престала, родитељи садашњих и бивших брачних и ванбрачних партнера, сродници из потпуног усвојења у правој линији без ограничења, а у побочној закључно са четвртим степеном, као и сродници из непотпуног усвојења, лица која везује однос старатељства, лица која живе или су живјела у истом породичном домаћинству, без обзира на сродство, те лица која имају заједничко дијете или је дијете зачето, иако никада нису живјела у истом породичном домаћинству (чл. 208, ст. 7 КЗ РС).

³³ Дотадашњи члан 226 гласио је: Ко се свјесно не придржава закона, другог прописа или колективног уговора о заснивању или престанку радног односа, о плати и њеним накнадама, радном времену, одмору или одсуствању, о посебној заштити на раду жена, омладине и инвалида или о забрани прековременог или ноћног рада и тиме повреди, ускрати или ограничи раднику право које му припада, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

или га ограничи, казниће се новчаном казном или затвором до три године. 2) Ако је дјело из става 1 овог члана имало за посљедицу неоправдано неплаћање пет плата дјелимично или у цјелости или губитак права које проистиче из неплаћених доприноса, а утврди се да су за исплату постојала средства, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година. 3) Казном из става 2 овог члана казниће се онај ко радници прекине радни однос због трудноће, или од запослене раднице захтијева изјаву да ће у том случају дати отказ уговора о раду или прихватити споразумни раскид радног односа.³⁴

У инкриминацију Оштећење туђе ствари (чл. 249) уноси се мржња као квалификаторна околност.

Уноси се у текст закона кривично дјело Злоупотреба у поступку јавне набавке (чл. 264).

Мијењају се Примање мита (чл. 351) и Давање мита (чл. 352), а дотадашње Противзаконито посредовање (чл. 353) мијења се и постаје Трговина утицајем.

Брише се кривично дјело Припремање кривичног дјела (чл. 361а).³⁵

Дотадашње кривично дјело Принуда према лицу које врши правосудну функцију (чл. 369) брише се, а инкриминише Ометање правде.

---

³⁴ Овој измјени претходиле су бројне медијске и политичке најаве. Оно што се може поставити као питање је следеће: Да ли је за непоштовање основних права радника до ове измјене разлог била недовољно јасна дотадашња одредба КЗ-а? Ако је тако, зашто је из нове формулације избрисана одредница „или колективног уговора”. Наравно, колективни уговор могуће је подвести под прописе који се односе на закључивање уговора о раду итд. Имајући у виду да се законски текст неуморно проширује, не изгледа да је било нужно у новој широкој формулацији изоставити овај дио „уске и непримјенљиве” формулације првобитног текста. Још више збуњује став 2. Зашто пет плата? Зашто дјелимично или у цјелости? Зашто и како „утврди се да су за исплату постојала средства”? Ово су питања на која би одговоре требало да траже они који се примарно баве радним правом и правом социјалног осигурања. С аспекта кривичног права, питање је: Шта се сматра временом извршења овог дјела?

³⁵ Законодавац је измјенама и допунама КЗ РС из 2010. прописао као самосталну инкриминацију Припремање кривичног дјела: Ко набави или припреми средства или уклони препреке или предузме какву другу радњу која ствара услове за непосредно чињење, али није дио чињења кривичног дјела одређеног законом за која се може изрећи казна затвора пет година или тежа казна, уколико за припремање појединог кривичног дјела није одређена тежа казна, казниће се новчаном казном или затвором до три године (чл. 361а). Овом одредбом криминална зона је проширена до невјероватних граница, а разлика између припремне радње и покушаја кривичног дјела сведена на обим (не и могућност) кажњавања. Вид. М. Бабић, И. Марковић, *Кривично право, Општи дио*, Правни факултет Универитета у Бањој Луци, Бања Лука 2013, 181.

Брише се кривично дјело Напад на службено лице у вршењу послова безбједности, откривању или лишењу слободе учинилаца кривичних дјела (чл. 387а), уведено измјенама из 2010.

Израђивање и набављање оружја и средстава намијењених за извршење кривичних дјела (чл. 398), Недозвољена производња и промет оружја или експлозивних материја (чл. 399) мијењају се у дијелу прописаних санкција, тако што се бришу измјене унесене 2010. и законска формулација враћа на изворни законски текст из 2003. године.³⁶

Код кривичног дјела Шумска крађа (чл. 430) долази до проширења постојећег члана ставом 3: „Оборено дрво и средства употребљена за обарање одузеће се“.³⁷

3. ЗАКЉУЧАК

У релативно кратком временском периоду, на малом правном простору извршен је низ великих легислативних промјена у области кривичног права. Неке од њих су схватљиве и јасне (нпр. одредбе о малолетницима, или кривична дјела против војске РС, прилагођавања износа новчане казне, итд.), док су друге тешко објашњиве (сила и пријетња, стварна заблуда, итд.), а треће представљају праве легислативне излете (припремање кривичног дјела, условна осуда, продужено кривично дјело, итд.).

Наравно, није могуће на овом мјесту анализирати ефекте сваке измјене појединачно. Могуће је констатовати да се иде у правцу заоштравања казнене реакције кроз измјене казних распона³⁸ и стварања

---

³⁶ Ово је један од најсликовитијих примјера брзоплетости приликом реконструктивних захвата текста кривичног закона. Да ли је и овдје преовладала заблуда о учинковитости заоштравања казнене репресије у сврху превенције? Није јасно какви су ефекти строжих казни, односно казних распона у периоду од августа 2010. до августа 2013. године. Ово поготово ако се имају у виду трајање кривичних поступака и одредба о забрани ретроактивности (као и њен изузетак).

³⁷ Инкриминације из чл. 436 (Незаконит лов) и 437 (Незаконит риболов) наведену одредбу садрже и у првобитном тексту Закона из 2003. године. Како се ради о шумској крађи, ријеч је о имовинској користи прибављеној извршењем кривичног дјела чије је одузимање обавезно, а не о мјери безбједности одузимања предмета насталог извршењем кривичног дјела. Вид. З. Стојановић, *Коментар Кривичног законика*, Службени гласник, Београд 2009, 628.

³⁸ „Ако се запитамо зашто је кривични законодавац и тада и данас толико склон да за нека дела одређује прешироке казнене оквире, требало би се подсетити онога што се у криминологији назива 'сизофренијом злочина'. То је назив за однос који према злочину показују многи моћници: иза јавног залагања за драконско кажњавање других, они од правосуђа 'за мангупе из својих редова' очекују (ако уопште до кривичног прогона дође) благе, симболичне казне уколико буду ухваћени у крађи

нових инкриминација, односно квалификованих облика,³⁹ и да је због недоношења пречишћеног текста Кривичног закона правна сигурност упитна. Настојања да се створи пожељан облик друштене стварности непромишљеним захватима у текст Кривичног закона можемо оцијенити као неодговарајуће и опасне, или „преведено“ на кривично-правну терминологију: релативно неподобним покушајем с обзиром на средство!

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

Библиографске референце

1. Бабић, Милош, Марковић, Иванка, *Кривично право Општи дио*, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци, Бања Лука 2013;
2. Бабић, Милош, Филиповић, Љиљана, Марковић, Иванка, Рајић, Здравко, *Коментари кривичних/казнених закона у Босни и Херцеговини*, књига I, Савјет/Вијеће Европе и Европска комисија, Сарајево 2005;
3. Бабић, Милош, Филиповић, Љиљана, Марковић, Иванка, Рајић, Здравко, *Коментари кривичних/казнених закона у Босни и Херцеговини*, књига II, Савјет/Вијеће Европе и Европска комисија, Сарајево 2005;
4. Игњатовић, Ђорђе, *Да ли је казнена политика судова у Србији одговарајућа?*, *Казнена политика (Раскол између закона и његове примјене)*, Министарство правде Републике Српске, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Град Источно Сарајево, ЈУ Службени гласник Републике Српске Бања Лука, Источно Сарајево 2012;
5. Стојановић, Зоран, *Коментар Кривичног законика*, Службени гласник, Београд 2009;
6. Стојановић, Зоран, „Кривица или кривична одговорност?“, *Бранич* 3-4/2004;
7. Стојановић, Зоран, „Кривично право у доба кризе“, *Бранич* 1-2/2011.

гласова, крупним корупционашким аферама или сарадњи са криминалним подземљем.“ Вид. Ђ. Игњатовић, *Да ли је казнена политика судова у Србији одговарајућа?*, *Казнена политика (Раскол између закона и његове примјене)*, Министарство правде Републике Српске, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Град Источно Сарајево, ЈУ Службени гласник Републике Српске Бања Лука, Источно Сарајево 2012, 101–127, фн. 12.

³⁹ „Екстензивно коришћење кривичноправне репресије води томе да се савремена друштва суочавају са реалном могућношћу затварања у ‘гвоздени кавез’.“ Вид. З. Стојановић, „Кривично право у доба кризе“, *Бранич* 1-2/2011, 31.

Правни прописи

1. Кривични закон Босне и Херцеговине, *Службени гласник БиХ*, бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 и 8/10.
2. Кривични закон Републике Српске, *Службени гласник РС*, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13.

Igor Petković
Faculty of Law,
University of East Sarajevo

LEGISLATIVE EXPRESSIONISM OR EXPERIMENTALISM
(FROM THE REFORM OF CRIMINAL JURISDICTION IN
2003 UNTIL NOW)

Summary

This paper discusses significant amendments to the Criminal Code of Republic of Srpska introduced in the period from its adoption in 2003 until August 2013. What guided the legislator and to what extent did its activity in the past decade lay ground for achievement of the purposes of criminal law? The original legal text underwent six amendments. Few of the changes were technical or cosmetic in nature; on the contrary, majority of amendments concerned some of the most important institutes of criminal law. Some of the most significant changes were brought into legal text through amendments, only to be removed from it later on (It should be noted that we are not discussing acts of limited duration here), so it is no exaggeration to keep the word "experimentalism" in the working title of this paper. There is no doubt that certain amendments improved earlier legal solutions. Factor that does not favor legal certainty, however, is the fact that, despite the number, scope and character of these amendments, the legislator did not adopt their edited text.

Key words: *Criminal law; Modifications; Additions; Legal certainty.*